

ВІТАЄМО ЮВІЛЯРІВ

ДО 60-річчя
АННИ
СТАНІСЛАВІВНИ
РУСЯЄВОЇ

Цього року ми вітаємо з 60-річчям видатного українського вченого-антикознавця, доктора історичних наук, фахівця, широко відомого за межами нашої держави¹, провідного наукового співробітника античного відділу Інституту археології НАН України — Анну Станіславівну Русяєву.

Можна було б назвати лише дві, традиційні для поважного вченого, дати — своєрідні сходинки до висот науки, які успішно пододала А. С. Русяєва: 1975 р. — захист кандидатської дисертації і 1991 р. — захист докторської, але цього буде замало, щоб окреслити її справжній шлях у науці. Доля цієї зовні тендітної, але дуже мужньої та вольової жінки — яскравий приклад відданості обраній меті, наполегливості, постійної роботи над собою, невпинного творчого пошуку і зростання.

Майбутня дослідниця народилась у січні 1937 р. у простій селянській родині в с. Буда-Голубівичі Базарського р-ну на Житомирщині. Час її дитинства та юності був роками жорстоких випробувань — голодомор, страшна війна, повоєнне лихоліття. Через деякий час по закінченні школи вона вступила до Київського державного

університету ім. Т. Г. Шевченка, який успішно закінчила у 1962 р.

Як зазначає у своїх спогадах А. С. Русяєва: «До вступу на історичний факультет в своєму глухому, віддаленому від міських центрів поліському селі я мало що знала про археологію. Досить невиразне уявлення було в мене і щодо моєї майбутньої професії. Тільки вступна лекція Л. М. Славіна відкрила мені погляд на існування досі невідомого особливого світу — світу давноминутих тисячоліть, безлічі культур давніх народів з їх особливими керамічними виробами, знаряддями праці, пам'ятками мистецтва та релігійним світоглядом»².

Остання, важлива для античної археології наріжна проблема постане в центрі наукових інтересів учениці визначного дослідника Ольвії професора Л. М. Славіна — Анни Русяєвої і буде найголовнішою з-поміж усіх інших

творчих поривань дослідниці від дня її приходу до Інституту археології у 1963 р. і по сьогоднішній день.

Якісні підсумки багаторічних наукових пошуків, нині заслужено визнаного у нас і за кордоном, найавторитетнішого фахівця в галузі античної історії і культури, доктора А. С. Русяєвої, викладені в понад 120 окремих працях. Серед них такі фундаментальні монографічні дослідження як: «Земледельческие культы в Ольвии догетского времени» (1979); «Античные терракоты Северо-Западного Причерноморья (VI—I вв. до н. э.)» (1982); «Религия и культы античной Ольвии» (1992). Остання праця була відзначена у 1995 р. Всеукраїнською премією ім. М. І. Костомарова.

Названі книги увійшли до «золотого фонду» вітчизняної археологічної літератури. Без них важко зараз одержати повноцінне уявлення про духовну культуру античних держав Північного Причорномор'я загалом, і Ольвії зокрема. А. С. Русяєва брала також активну участь у написанні ряду колективних узагальнюючих праць — «Археологія Української РСР» (1986), «Культура населення Ольвии и ее округи в архаическое время» (1987), «Обряды и верования древнего населения Украины» (1990) та ін.

Дослідниця неодноразово виступала на багатьох наукових конгресах, симпозиумах, нарадах та конференціях в Україні, СНД та ряді європейських країн з яскравими доповідями, де по-новому порушувалися актуальні проблеми Великої Грецької колонізації, матеріальної та духовної культури античних полісів Північного Причорномор'я, вирішувалися важливі питання їх історії та характеру стосунків з варварським світом. Ці доповіді, як правило, мали широкий науковий резонанс.

Багатогранна наукова діяльність д-ра А. С. Русяєвої одержала міжнародне визнання. Вона обрана членом Міжнародної асоціації грецької та латинської епіграфіки та Російської асоціації антикознавців. За видатний внесок в антикознавство цього року вона була нагороджена Почесною грамотою Російської Академії наук.

Відаючи належну данину А. С. Русяєвій як академічному кабінетному вченому-історико-античній культурі, релігієзнавцю, епіграфісту, не слід забувати, що вона, окрім цього (а може й у першу чергу) — відомий і талановитий археолог-польовик. Багато з її кабінетних штудій надійно ґрунтуються на результатах багаторічної самовідданої праці на теренах Ольвії та її сільської околиці. На підтвердження цього досить лише назвати вагомі здобутки її розвідок у західній частині ольвійської хори; розкопки Бейкуського поселення поблизу м. Очаків, де вперше для архаїчної доби у Нижньому Побужжі було зафіксовано культ Ахілла; дослідження в Ольвії найдавніших, заглиблених в землю жител грецьких колоністів, і, нарешті, події останнього десятиріччя — відкриття Західного теменосу міста, а також храму Аполлона Лікаря.

Свій ювілей А. С. Русяєва зустрічає на злеті нових творчих задумів і планів. То ж користуючись нагодою, колектив Інституту археології НАН України щиро вітає ювілярку, зичить їй міцного здоров'я, ольвійського щастя, творчого неспокою та наснаги, довгих сонячних років життя і подальших успіхів на ниві улюбленої античної археології та культури!

Примітки

¹ К 60-летию Анны Станиславовны Русяевой // ВДИ.— 1997.— № 2.— С. 237.

² Русяева А. С. Мои археологические исследования в свете личности Л. М. Славина // Мир Ольвии. Памятник исследователю и исследование памятника. Материалы юбилейных научных чтений к 90-летию профессора Л. М. Славина.— К., 1996.— С. 77.